

שבת קכח: (המשנה השניה) עד קכט: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים

יולדת - אישה היולדת נמצאת במצב מיוחד. מצב זה הינו מסוכן מאוד גם כיום אולם בימי חז"ל הוא היה מסוכן שבעתיים. לכן הקילו חז"ל קולות רבות בהלכות שבת (או לחילופין - החמירו חומרות רבות בהלכות פיקוח נפש).
ההיתרים נוהגים מרגע שמתחילה הלידה, שאז מתחיל המצב המסוכן. עם זאת פעולה שתקח זמן רב כמו קריאה למילדת וכי"ב מותר וחובה לעשות עוד לפני השלב הנ"ל. ההיתרים המדוברים כוללים גם היתרים של טיפול רפואי אבל גם היתרים פסיכולוגיים (קריאה לחברה שתעמוד לידה).
כאמור היתרים מופלגים אלו נאמרו בזמן חז"ל, שאז הסכנה היתה אדירה. כיום, כשבאמצעות המערכת הרפואית המשוכללת קטנה הסכנה בצורה דרמטית, צימצמו הפוסקים במידת מה את ההיתרים הנ"ל.

משנה

בהמה יולדת - אין לילד אותה אבל מותר לסייע לה בלידה.

אישה יולדת - חובה לילד אותה, לקרוא למילדת ולתת לה כל מה שהיא צריכה!!!

התינוק שנולד - קושרים את הטבור, ר' יוסי: מותר גם לחתוך את הטבור.

מה הכוונה ב'לסייע בלידה':

רב נחמן: לדחוק בבשר האמא כדי שיצא הולד.
רב יהודה והברייתא: להחזיק את הולד שלא יפול, נופחים לו באפיו, וכן נותנים לו את העטין של אימו כדי שיינק.
רשב"ג: מותר גם להאהיב את הולד על אימו (מניחים גוש מלח ברחם של האם ומזלפים מי שליא על הולד).

היתרו של רשב"ג תקף רק לגבי בהמה טהורה, בהמה טמאה בדרך כלל קשורה לולד וכשהיא לא קשורה אליו שום דבר לא יעזור.

דיני יולדת

מה מותר לעשות ליולדת: כל מה שהיא צריכה - גם פעולות שסייעו רפואית וגם כאלו שסייעו לשלוותה ולהרגשתה הטובה.
עם זאת יש להמעיט ככל הניתן בפעולות אסורות ולכן עדיף לעשות פעולות אלו בשינוי ובמיעוט.

מה מותר לעשות לוולד: חותכים את הטבור (ולת"ק שבמשנה מותר רק לקשור אותו), רוחצים אותו, מולחים את עורו כדי לחזקו, עוטפים אותו בבגדים הדוקים כדי לחזק את עצמותיו, וטומנים את השליה (כל אחד לפי מעמדו)

מהו הזמן שבו מותר לסייע ליולדת:

ההתחלה: מ'פתיחת הקבר' -
אביי: כשיושבת על כיסא הלידה,
רב הונא ב"ר יהושע: כשהדם יורד,
י"א: כשלא מסוגלת ללכת לבד.

הסוף:

3 הימים הראשונים: גם אם היא אומרת שהיא לא צריכה, מסייעים לה בכל דבר.
4 - 7: אם היא אומרת שהיא צריכה - מסייעים לה, אם לא - לא מסייעים.
7 - 30: כשאומרת שהיא צריכה - מותר לומר לגוי לעשות צריכה.

לכן מותר להדליק נר גם כשהיולדת עיוורת - זאת כיון שהדלקת הנר תיתן לה הרגשה טובה ביחס לטיב הטיפול הרפואי.

לפי רב אשי אחרי שנסתם הקבר אין לסייע לה גם אם היא אומרת שהיא צריכה. כיוון שספק נפשות להקל נפסק כמר זוטרא (מר זוטרא טען שגם אחרי סתימת הקבר מחללים שבת כשהיא אומרת שהיא זקוקה לכך).

כל 30 יום אסור ליולדת לטבול מחשש שתתקרר (ואם בעלה עימה מותר כיוון שיחממה).

הערות:

- הגמרא קובעת ששמואל התייחס לא רק ליולדת אלא לכל חולה, ולא רק בחורף אלא גם בקיץ.
- הראשונים נחלקו האם שמואל התייחס ליולדת תוך 7, או אף ליולדת בתוך 30.

שמואל: מותר להדליק מדורה בשבת ליולדת.

הקזת דם היא דבר מסוכן ולכן חשוב אחרי שמקזים דם להקפיד לאכול, וכן להיות במקום חם ללא רוח.